

WSPÓŁPRACA MIĘDZYPOKOLENIOWA

Raport z badań
na podstawie Indywidualnych Wywiadów Pogłębionych (IDI)
przeprowadzonych z seniorami

Agata Dziubińska-Gawlik

Europejski Dom Spotkań Fundacja Nowy Staw

Lublin, lipiec 2024

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział 1 Charakterystyka grupy badawczej	4
Rozdział 2.....	5
Doświadczenia seniorów w interakcji z młodym pokoleniem	5
Rozdział 3.....	8
Zrozumienie potrzeb i oczekiwań różnych pokoleń w kontekście współpracy międzypokoleniowej	8
Rozdział 4.....	13
Zrozumienie różnic kulturowych i pokoleniowych w podejściu do pracy i życia	13
Rozdział 5.....	18
Identyfikacja wyzwań i barier w kontekście efektywnej współpracy międzypokoleniowej	18
Rozdział 6.....	20
Rozpoznanie konkretnych problemów, które mogą utrudniać komunikację i zrozumienie między różnymi pokoleniami.....	20
Rekomendacje	22
Podsumowanie.....	27

Wstęp

Niniejszy raport powstał w ramach projektu pt. „Aktywni Społecznie”, współfinansowanego ze środków Funduszu Współpracy Dwustronnej Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021. Projekt realizowany jest przez Europejski Dom Spotkań – Fundację Nowy Staw, a partnerem projektu jest Stiftelsen Mangfold i Arbeidslivet (Norwegia, Oslo). Celem projektu jest integracja i współpraca międzypokoleniowa, a także wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy przedstawicielami Młodzieżowej Rady Powiatu Biłgorajskiego a seniorami należącymi do Klubu Seniora w Biłgoraju poprzez udział w pilotażowych warsztatach międzypokoleniowych.

Przedstawione wyniki badań w niniejszym raporcie powstały na podstawie indywidualnych wywiadów pogłębionych z osobami starszymi. Celem badań było zrozumienie potrzeb i oczekiwań osób starszych w kontekście współpracy z osobami młodymi, a także identyfikacja barier i wyzwań, które mogą utrudniać skuteczną komunikację i współdziałanie między seniorami a młodzieżą. Badanie zostało przeprowadzone przez Europejski Dom Spotkań – Fundację Nowy Staw i obejmowało indywidualne wywiady pogłębione z seniorami. Inne grupy badawcze, które zostały objęte badaniami w ramach projektu, to osoby młode.

Rozdział 1 Charakterystyka grupy badawczej

Próba:

Badanie objęło jedną grupę respondentów: seniorów w wieku 60+ lat. Grupa seniorów reprezentowała starsze pokolenie, które często angażuje się w działalność społeczną i kulturalną. Próba badawcza wynosiła 13 osób, w tym 3 mężczyzn. W objętej badaniem grupie 4 osoby zamieszkują obszary wiejskie, 6 seniorów podejmuje aktywność zawodową.

Metody badawcze:

Do realizacji badania zastosowano metodę indywidualnych wywiadów pogłębionych przeprowadzanych telefonicznie, co zapewniało wygodę uczestnikom oraz umożliwiało zebranie szczegółowych i jakościowych danych. Scenariusze wywiadów były dostosowane do specyfiki grupy, uwzględniając różnice w podejściu do życia i pracy.

Rekrutacja uczestników:

Uczestnicy byli rekrutowani za pośrednictwem bazy kontaktów posiadanej przez Europejski Dom Spotkań – Fundację Nowy Staw. Proces rekrutacji zapewniał odpowiednią reprezentatywność próby oraz umożliwił dotarcie do osób aktywnie zaangażowanych w działalność społeczną.

Analiza danych:

Zebrane wywiady były dokładnie transkrybowane, a następnie poddane analizie porównawczej. Celem analizy było zidentyfikowanie podobieństw i różnic w potrzebach, oczekiwaniach, wyzwaniach oraz barierach współpracy międzypokoleniowej. Wyniki pozwolą na opracowanie długoterminowej strategii poprawy współpracy między pokoleniami oraz propozycje konkretnych rozwiązań i programów rozwoju międzypokoleniowego.

Rozdział 2

Doświadczenia seniorów w interakcji z młodym pokoleniem

Współpraca między pokoleniami odgrywa kluczową rolę w budowaniu spójności społecznej oraz wymianie wiedzy i doświadczeń. W ramach niniejszego badania przeanalizowano różnorodne doświadczenia seniorów w pracy oraz innych formach współpracy z młodym pokoleniem.

Seniorzy, którzy uczestniczyli w badaniu, prezentują szerokie spektrum doświadczeń zawodowych oraz społecznych, które miały wpływ na ich relacje z młodszymi osobami. W ich wypowiedziach wybrzmiewają zarówno pozytywne aspekty współpracy, jak i trudności wynikające z różnic pokoleniowych. Przykłady te obejmują zarówno codzienną pracę zawodową, jak i zaangażowanie w różnorodne inicjatywy międzypokoleniowe.

Rozdział ten przedstawia nie tylko indywidualne historie, ale także ogólne spostrzeżenia dotyczące współpracy międzypokoleniowej. Analiza tych doświadczeń pozwala na głębsze zrozumienie dynamiki relacji między seniorami a młodym pokoleniem, uwypuklając korzyści płynące z takich interakcji oraz identyfikując bariery, które mogą utrudniać efektywną współpracę.

W kolejnych sekcjach rozdziału zostały przedstawione wybrane wypowiedzi seniorów, które ilustrują ich różnorodne doświadczenia. Opisane zostaną także projekty i inicjatywy, w których uczestniczyli seniorzy, oraz ich refleksje na temat tych działań. Dzięki temu można uzyskać pełniejszy obraz współpracy międzypokoleniowej i jej wpływu na różne aspekty życia społecznego i zawodowego seniorów.

Doświadczenia w pracy lub w innych formach współpracy z osobami z młodego pokolenia

Seniorzy, którzy uczestniczyli w badaniu socjologicznym, mają różnorodne doświadczenia związane z pracą oraz innymi formami współpracy z młodym pokoleniem. W ich wypowiedziach można dostrzec zarówno korzyści płynące z tych interakcji, jak i wyzwania, z którymi muszą się mierzyć. Poniżej zostały przedstawione wybrane wypowiedzi, które obrazują te doświadczenia.

Praca zawodowa i działalność społeczna

Jedna z senierek podkreśla, że przez całe życie zawodowe miała kontakt z młodzieżą, pracując w administracji. Po przejściu na emeryturę nadal angażuje się we współpracę z młodzieżą:

- *Dużo mam doświadczeń, bo pracowałam całe życie z młodzieżą, może nie jako nauczyciel, ale w administracji, gdzie cały czas miałam kontakt z młodzieżą, a po przejściu na emeryturę udzielamy się/współpracujemy z młodzieżą.*

Inna respondentka, dzieli się swoim doświadczeniem z pracy w szkole oraz działalności w stowarzyszeniu:

- *Jestem z zawodu nauczycielem także zawodowo pracuję z młodym pokoleniem. Jako stowarzyszenie prowadzimy różne działania mające na celu aktywizację młodych, ale także przekazywanie pewnych informacji, wartości, nawet historii i tradycji młodemu pokoleniu.*

Projekty i inicjatywy międzypokoleniowe

Wiele osób starszych biorących udział w badaniu uczestniczyło w różnych projektach międzypokoleniowych, które miały na celu zbliżenie pokoleń poprzez wspólne działania i zabawę. Jeden z respondentów opowiedział o swoim zaangażowaniu:

- *Myśmy dopiero zaczęli, dostaliśmy taki projekt 'Współpraca międzypokoleniowa'. Wykonaliśmy już pierwszą część tego projektu, gry*

planszowe z dziećmi, tydzień temu to było. Bardzo dobrze to wyszło, dzieci się fajnie bawiły, były bardzo zadowolone, dostały prezenty.

Inna osoba wspomina swoje pozytywne doświadczenia z podobnego projektu:
Ostatnio mamy taki projekt międzypokoleniowy, który polega na zabawie, mieliśmy gry planszowe w szkole podstawowej, a przed nami są jeszcze rozgrywki sportowe. Moje doświadczenia z poprzednich zabaw są bardzo pozytywne. Młodzież bardzo chętnie uczestniczyła w zabawach i nie miała problemu, że towarzyszą im starsze osoby.

Pozytywne wrażenia i korzyści

Wielu seniorów miało pozytywne wrażenia z udziału w programach międzypokoleniowych, podkreślając wzajemne zrozumienie i korzyści płynące ze współpracy:

- *Tak miałam, bo należę do klubu seniora. Chodzimy do przedszkoli z rękodziełem, z muzyką, czy z czytaniem książek. Do szkół podstawowych chodzimy z planszówkami, grami sportowymi, czy z innymi tego typu rzeczami. Jak dotąd miłe, myślę, że młodzież się obawia starszych ludzi.*

Inna osoba zwraca uwagę na przyjazne relacje z młodymi uczestnikami projektów:

- *Moje wrażenia dotyczące młodych ludzi są bardzo pozytywne, nie widać było po nich, że podchodzą do nas z rezerwą, tylko normalnie z nami pracowali.*

Wyzwania i różnice pokoleniowe

Niektóre wypowiedzi wskazują na wyzwania związane z różnicami pokoleniowymi oraz podejściem młodzieży do współpracy:

- *Nie są złe, ale młode pokolenie inaczej podchodzi do życia niż moje pokolenie. Jedyne międzypokoleniowe to jak się wychodzi i rozmawia z młodzieżą to młodzież ma swoje zdanie, utarte.*

Inny respondent zwraca uwagę na trudności z zatrzymaniem młodych pracowników w miejscu pracy:

- *U nas raczej pracują starsze osoby. Jak przychodzi ktoś młody to chwilę popracuje i za chwilę uciekają, bo są za małe pieniądze.*

Innowacje i adaptacje

Seniorzy często muszą dostosowywać się do nowych technologii i metod pracy, co może stanowić wyzwanie, ale również okazję do nauki i rozwoju. Jeden z respondentów zauważył:

- *Praca z młodymi ludźmi wymaga od nas, seniorów, ciągłego uczenia się i adaptacji do nowych technologii. Choć jest to czasem trudne, daje nam to również poczucie bycia na bieżąco i satysfakcję z własnego rozwoju.*

Podsumowanie

Doświadczenia seniorów w pracy i współpracy z młodym pokoleniem są różnorodne i wieloaspektowe. Wiele osób starszych ceni sobie te interakcje, widząc w nich możliwość przekazywania wiedzy, wartości i tradycji. Jednocześnie, istnieją wyzwania wynikające z różnic pokoleniowych, zmieniających się realiów społecznych oraz zawodowych, a także konieczności adaptacji do nowych technologii. Pomimo tych trudności, inicjatywy międzypokoleniowe są często oceniane pozytywnie, przyczyniając się do budowania wzajemnego zrozumienia i integracji między różnymi grupami wiekowymi.

Rozdział 3

Zrozumienie potrzeb i oczekiwań różnych pokoleń w kontekście współpracy międzypokoleniowej

Współpraca międzypokoleniowa odgrywa kluczową rolę w budowaniu zintegrowanego i harmonijnego społeczeństwa. Zrozumienie potrzeb i oczekiwań seniorów jest niezbędne do stworzenia efektywnych programów, które promują współpracę między pokoleniami. Niniejsza część raportu opiera się na wywiadach przeprowadzonych z seniorami, którzy podzielili się swoimi przemyśleniami na temat współpracy z młodszymi osobami. Analiza ta ma na celu zidentyfikowanie głównych obszarów, w

których seniorzy widzą możliwości poprawy i korzyści płynące ze współpracy z młodymi ludźmi.

1. Zrozumienie i Szacunek

- Wzajemny szacunek:

Seniorzy często podkreślali potrzebę szacunku ze strony młodszych pokoleń. Wielu respondentów zwracało uwagę na brak odpowiednich zasad kulturowych i etycznych wśród młodzieży, co może utrudniać współpracę.

Jeden z respondentów stwierdził:

- *Wydaje mi się, choć nie wiem, czy to jest rola nasza, czy domu, żeby młode pokolenie potrafiło odnosić się z jakimś szacunkiem, z jakąś kulturą osobistą. Mnie drażnią pewne rzeczy u młodych, że jest tak, czy inaczej. Nie mają wpojonych odpowiednich zasad w stosunku do osób starszych.*
- Uznanie dla doświadczenia:

Starsze osoby pragną, aby ich doświadczenie życiowe i zawodowe było doceniane i wykorzystywane w edukacji młodszych pokoleń.

Jeden z seniorów powiedział:

- *Żeby dostrzegli, że osoby starsze ze względu na przeżyte kilka lat mają o dziwo pakiet doświadczeń większych niż człowiek, który ma lat 15 czy 18.*

2. Dzielenie się wiedzą i tradycjami

- Tradycje i historia:

Respondenci chcieliby przekazywać młodszym pokoleniom wiedzę na temat historii lokalnej, tradycji i zwyczajów, takich jak obrzędy świąteczne czy rękodzieło.

Jak jedna z respondentek zauważyła:

- *Na pewno sprawy dotyczące historii lokalnej i tradycji, całe życie próbowaliśmy robić coś w tej materii. Interesuje nas taki temat przekazania tradycji dotyczących świąt kościelnych i do tego tworzyć obrzęd.*
- Umiejętności praktyczne:

Seniorzy oferują umiejętności w zakresie gotowania, pieczenia, szydełkowania oraz rękodzieła, które mogą być cennymi zasobami edukacyjnymi dla młodych.

3. Technologia

- Wspólne uczenie się:

Wielu seniorów podkreślało potrzebę nauki obsługi nowych technologii, co może być obszarem współpracy z młodszymi pokoleniami. Znajomość nowych mediów jest kluczowa dla utrzymania aktywności społecznej seniorów.

Jak jedna z respondentek powiedziała:

- *To ja myślę, że z młodzieżą da się dogadać, ale my, starsze osoby, musimy się dokształcić, bo teraz te technologie idą bardzo do przodu i młodzież bazuje na nowych technologiach.*
- Cierpliwość w nauczaniu:

Seniorzy oczekują większej cierpliwości i zrozumienia od młodych ludzi, kiedy uczą się obsługi nowych urządzeń i technologii.

Jeden z respondentów zwrócił uwagę:

- *Myślę, że dzielenie się tą wiedzą, jeśli chodzi o obsługę urządzeń elektronicznych, ta wiedza jest bardzo przydatna i umiejętność jej przekazania, bo często jest tak, że młodym ludziom brakuje cierpliwości w tłumaczeniu.*

4. Aktywność fizyczna i społeczna

- Ruch i zdrowie:

Respondenci zwracali uwagę na znaczenie aktywności fizycznej i zachęcali młodsze pokolenia do dbania o kondycję. Wspólne zajęcia sportowe mogą być korzystne dla obu grup.

Jeden z respondentów stwierdził:

- *Jak pracowałam to nie miałam na to czasu, a ostatnio postawiłam na aktywność fizyczną i okazuje się, że w moim wieku można chodzić na siłownię, na tańce, na przeróżne zajęcia sportowe.*
- Społeczne zaangażowanie:

Seniorzy podkreślają znaczenie aktywnego życia społecznego i uczestnictwa w różnych wydarzeniach kulturalnych i społecznych.

Przykładowa wypowiedź:

- *Odchodząc na emeryturę myślałam, że będę siedziała tylko w domu, nigdzie nie wyjdę, jak ja to przeżyję, ale jak tylko przeszłam na emeryturę to zaraz się dowiedziałam, że jest taki klub seniora, zapisałam się i jeździliśmy na wycieczki na różne spotkania.*

Korzyści ze Współpracy Międzypokoleniowej

1. Obopólne Korzyści

- Młodość i energia:

Kontakt z młodszymi osobami daje seniorom poczucie młodości, zwiększa ich energię i radość z życia. Z kolei młodzi mogą czerpać z mądrości i doświadczeń starszych. Jak jedna z respondentek zauważyła:

Przebywając z młodymi ludźmi czuję się bardzo młodo, w ogóle nie widzę dystansu.

- Wzajemna nauka:

Współpraca międzypokoleniowa umożliwia obu stronom naukę nowych umiejętności – młodzi uczą seniorów technologii, a seniorzy przekazują tradycje i wartości.

Jeden z seniorów podkreślił:

- *Mimo naszego wieku, możemy się dużo od młodych nauczyć i odwrotnie, myślę, że młodzi mogą się też dużo nauczyć od nas.*

2. Społeczna Integracja

- Przełamywanie samotności:

Współpraca z młodszymi osobami pomaga seniorom przeciwdziałać samotności i izolacji, co jest szczególnie ważne w kontekście starzejącego się społeczeństwa.

Jeden z respondentów stwierdził:

- *Już teraz młodzi są samotni, nasze pokolenie w młodości trudno było zagonić do domu, a ich z kolei jest ciężko wygonić z domu, więc oni teraz tak jakby są młodzi, a samotni.*

- Budowanie więzi:

Regularne interakcje międzypokoleniowe przyczyniają się do tworzenia silniejszych więzi społecznych i wzajemnego zrozumienia. Inny respondent dodał:

- *Dzieci są bardzo zadowolone, że z nami pracują. Nieraz słyszę, że moja babcia jest na emeryturze, ale siedzi ciągle w domu i tęskni za pracą, a my pokazujemy, że nie trzeba tęsknić, a trzeba gdzieś wyjść, być po prostu z ludźmi.*

Wnioski i rekomendacje

Współpraca międzypokoleniowa stanowi ważny element budowania spójnego i zintegrowanego społeczeństwa. Analiza doświadczeń seniorów oraz ich interakcji z młodym pokoleniem ujawnia zarówno liczne korzyści, jak i wyzwania związane z tymi relacjami. Niniejsze wnioski i rekomendacje mają na celu wskazanie konkretnych działań, które mogą poprawić jakość i efektywność współpracy międzypokoleniowej. Skupiają się one na promowaniu wzajemnego szacunku, dzieleniu się tradycjami, integracji nowych technologii, promowaniu aktywności fizycznej i społecznej oraz wspieraniu dialogu między pokoleniami.

1. Promowanie wzajemnego szacunku i zrozumienia

Programy edukacyjne i warsztaty mogą pomóc młodzieży lepiej zrozumieć potrzeby i wartości seniorów, co zwiększy wzajemny szacunek i zrozumienie.

2. Zwiększanie zaangażowania w dzieleniu się tradycjami

Organizowanie regularnych spotkań, warsztatów i wydarzeń, podczas których seniorzy będą mogli dzielić się swoją wiedzą i umiejętnościami z młodszymi pokoleniami.

3. Integracja nowych technologii

Wprowadzenie programów nauki nowych technologii dla seniorów, w których młodzi ludzie będą pełnić rolę mentorów i nauczycieli.

4. Aktywność fizyczna i społeczna

Promowanie wspólnych zajęć fizycznych i społecznych, które mogą przyczynić się do poprawy zdrowia fizycznego i psychicznego obu pokoleń.

5. Wspieranie dialogu międzypokoleniowego

Tworzenie platform do dialogu, gdzie seniorzy i młodzi ludzie mogą swobodnie wymieniać się doświadczeniami, pomysłami i opiniami.

Podsumowanie

Współpraca międzypokoleniowa przynosi liczne korzyści zarówno dla seniorów, jak i młodszych pokoleń. Kluczowe jest zrozumienie i uwzględnienie potrzeb obu grup, aby stworzyć harmonijne i wzajemnie korzystne relacje. Wprowadzenie powyższych rekomendacji może znacząco poprawić jakość współpracy międzypokoleniowej i przyczynić się do budowania bardziej zintegrowanego społeczeństwa.

Rozdział 4

Zrozumienie różnic kulturowych i pokoleniowych w podejściu do pracy i życia

Różnice kulturowe i pokoleniowe mają istotny wpływ na podejście do pracy i życia. Seniorzy oraz młodsze pokolenia często różnią się w kwestiach wartości, etosu pracy i priorytetów życiowych. W tej części raportu przeanalizujemy te różnice, opierając się na wywiadach przeprowadzonych z seniorami. Zostanie zbadane jak te odmienne perspektywy wpływają na współpracę między pokoleniami oraz jakie wyzwania i korzyści z tego wynikają.

Różnice w podejściu do pracy

Seniorzy wyraźnie dostrzegają różnice w podejściu do pracy między swoim pokoleniem a młodymi ludźmi. Starsze pokolenie charakteryzuje się silnym etosem pracy, odpowiedzialnością i zaangażowaniem.

Jak stwierdził jeden z respondentów:

- *My to jesteśmy pokoleniem pracusiów, ja na przykład mając 64 lata nie wyobrażam sobie siedzenia w domu i tkwienia przy komputerze, czy przy*

telewizorze. Ja lubię pracować, a młodzi niestety, to jest pokolenie konsumpcyjne, oni chcą, wszystko im się należy.

Z kolei młodsze pokolenie często postrzegane przez respondentów jest jako mniej skłonne do podejmowania ciężkiej pracy, z większym naciskiem na wygodę i konsumpcję. Współczesna młodzież jest również bardziej nastawiona na szybkie zyski, co jest przeciwieństwem podejścia starszego pokolenia, które musiało ciężko pracować na każdą rzecz.

Przykładowa wypowiedź respondenta:

- *Tutaj to bardzo, bardzo duże różnice. My byliśmy bardzo odpowiedzialni, nas rodzice nie pilnowali, oni nas puszczali w samopas i my mieliśmy pilnować, żeby nam się nic nie stało, gdy mieliśmy jakieś zachcianki to sami musieliśmy sobie na to zarobić.*

Wartości w pracy zawodowej

Starsze pokolenie kładło duży nacisk na takie wartości jak szacunek, odpowiedzialność i zaangażowanie. Było to szczególnie widoczne w codziennych obowiązkach oraz relacjach międzyludzkich.

Przykładowa wypowiedź respondenta:

- *Szacunek do drugiego człowieka, szacunek do nauczyciela, szacunek do rodzica, pewne normy, pewne zasady, których nie ma teraz.*

Obecnie młode pokolenie wydaje się mniej przywiązane do tych wartości. Odpowiedzialność i szczerść w pracy zawodowej ustępują miejsca dążeniu do wygody i korzyści materialnych.

Przykładowa wypowiedź respondenta:

- *U mnie to była odpowiedzialność, jak się czegoś podjęłam to musiałam to doprowadzić do końca, szczerść też, trzeba było być szczerym w stosunku do siebie i innych, a teraz widzę, że tego za dużo nie ma.*

Równowaga między pracą a życiem prywatnym

Seniorzy zauważają również, że młodsze pokolenie ma trudności z utrzymaniem równowagi między pracą a życiem prywatnym. Współczesne realia, takie jak praca w korporacjach, wymagają poświęcenia dużej ilości czasu, co wpływa na życie osobiste.

Przykładowa wypowiedź respondenta:

- *Moim zdaniem, jeżeli już zaczynają pracować, to życie prywatne schodzi na dalszy plan, ale to Ci którzy chcą pracować i Ci, którzy podchodzą do pracy poważnie."*

Jednocześnie starsze pokolenie wspomina, że kiedyś łatwiej było oddzielić te dwie sfery życia, co zapewniało więcej czasu na odpoczynek i relacje towarzyskie.

Jak podkreśla jeden z respondentów:

- *W moim pokoleniu, kiedy zaczynałam pracę to się oddzielało te dwie sfery, był czas na odpoczynek, na życie prywatne, na spotkania itd.*

Gotowość do pracy zespołowej

Gotowość do pracy zespołowej jest kolejnym obszarem, w którym zauważalne są różnice pokoleniowe. Starsze pokolenie ceniło sobie współpracę i pomoc wzajemną, co było normą w codziennym życiu zawodowym:

- *Wydaje mi się, że będzie im na pewno ciężiej, bo teraz każdy podchodzi do takich kwestii indywidualnie. Jest ciężko, żeby dzieci coś zrobiły w zespole, dlatego potrzebne są właśnie różne zajęcia, różne warsztaty, żeby te dzieci się integrowały - podkreśla uczestniczący w badaniu respondent.*

Obecnie młodsze pokolenie często jest postrzegane jako mniej skłonne do pracy zespołowej, z większym naciskiem na indywidualizm i rywalizację.

Jest ciężko, żeby dzieci coś zrobiły w zespole, dlatego potrzebne są właśnie różne zajęcia, różne warsztaty, żeby te dzieci się integrowały. Zazwyczaj jest tak, że jest walka o uznanie, nie ma tak, że ja Ci pomogę, coś pożyczę, tylko nawet schowa, żeby ktoś miał gorzej.

Wartości i priorytety w życiu prywatnym

Wartości i priorytety w życiu prywatnym również uległy znacznym zmianom. Starsze pokolenie kładło duży nacisk na rodzinę, szacunek do rodziców i tradycje religijne:

- *Rodzina przede wszystkim, szacunek do rodziców, szacunek do kościoła, wszystkie święta kościelne były celebrowane, nie było mowy, żeby nie pójść na mszę w niedzielę.*

Młodsze pokolenie często postrzegane jest jako mniej zaangażowane w życie rodzinne i tradycje, z większym naciskiem na indywidualne osiągnięcia i karierę zawodową:

- *Główna zmiana to odkładanie macierzyństwa, założenie rodziny takiej formalnej, bo ludzie są w związkach, ale niekoniecznie biegną do ołtarza, czy urzędu, żeby sformalizować ten związek.*

Różnice kulturowe w podejściu do wychowania dzieci

Wychowanie dzieci to kolejny obszar, w którym widoczne są różnice pokoleniowe. Starsze pokolenie wychowywało dzieci w duchu szacunku do rodziców i autorytetów, z jasno określonymi granicami i obowiązkami:

- *W moim pokoleniu to był taki respekt przed rodzicami, może nie strach, ale respekt. Mając 30 - kilka lat, kiedy z tatą oglądałam film tak zwany po 20.00, czyli ze scenami dla dorosłych, to ja wychodziłam z pokoju, bo się wstydziłam, że ja razem z nim oglądam takie coś.*

Młodsze pokolenie jest bardziej liberalne i często pozwala dzieciom na większą swobodę, co zdaniem starszych może prowadzić do braku dyscypliny i odpowiedzialności:

- *Teraz to jest luz, rodzice różnie się zachowują, małe dzieci nawet przychodzą do szkoły i naśladują różne sytuacje z życia łóżkowego rodziców.*

Strategie współpracy z młodym pokoleniem

Seniorzy starają się dostosować swoje podejście do współpracy z młodszym pokoleniem, proponując różne formy aktywności, które mogą integrować obie grupy wiekowe. Przykładem mogą być warsztaty, wspólne gotowanie czy zajęcia rękodzielnicze:

- *Staramy się jako stowarzyszenie jakieś fajne warsztaty wymyślać tym dzieciakom i nawet te dzieciaki, z młodszych klas pytają kiedy coś znowu będzie.*

Podkreślają również znaczenie rozmowy i otwartości w relacjach z młodszymi ludźmi, co może pomóc w budowaniu wzajemnego zrozumienia i szacunku:

- *Generalnie to mam jedną strategię: próbuje zawsze rozmawiać. Jeżeli w taki sposób się nie da, przechodzę na inne sposoby komunikowania, żeby skutecznie docierać do młodych."*

Wnioski i rekomendacje

Na podstawie analizy wypowiedzi respondentów dotyczących różnic kulturowych i pokoleniowych w podejściu do pracy i życia, można wyciągnąć następujące wnioski:

1. Przywrócenie wartości pracy:

Istnieje konieczność propagowania wśród młodych osób wartości takich jak odpowiedzialność, zaangażowanie i ciężka praca, które były cenione przez starsze pokolenia. Organizacje i instytucje edukacyjne mogłyby zwiększyć skuteczność tego przekazu poprzez programy mentoringowe i warsztaty z udziałem doświadczonych seniorów.

2. Promowanie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym:

Ważne jest, aby młode pokolenie nauczyło się zachowywać zdrową równowagę między życiem zawodowym a prywatnym. Pracodawcy mogliby oferować elastyczne formy pracy oraz programy wspierające dobrostan psychiczny i fizyczny pracowników.

3. Wzmocnienie gotowości do pracy zespołowej:

Z uwagi na rosnące znaczenie pracy zespołowej w wielu sektorach, szkoły i uniwersytety powinny kłaść większy nacisk na rozwijanie umiejętności komunikacji i współpracy wśród uczniów i studentów poprzez grupowe projekty i inicjatywy społeczne.

4. Zachowanie wartości rodzinnych i tradycji:

Organizacje społeczne i grupy wspólnotowe mogą odegrać kluczową rolę w edukacji młodych osób o znaczeniu tradycji i wartości rodzinnych, organizując wydarzenia kulturalne i edukacyjne, które podkreślają te aspekty.

Podsumowanie

Rozdział dotyczący różnic kulturowych i pokoleniowych ukazuje głębokie przemiany w podejściu do pracy i życia między starszymi a młodszymi generacjami. Seniorzy wskazują na silny etos pracy i większe poświęcenie, podczas gdy młodsze pokolenie wykazuje tendencję do dążenia do komfortu i szybkich zysków. Zmiany te wpływają zarówno na środowisko zawodowe, jak i na życie prywatne. Aby zniwelować te różnice i promować współpracę międzypokoleniową, kluczowe będą inicjatywy edukacyjne, programy rozwojowe oraz większa otwartość na dialog i współdziałanie.

Rozdział 5

Identyfikacja wyzwań i barier w kontekście efektywnej współpracy międzypokoleniowej

W obliczu dynamicznie zmieniającego się świata, gdzie różne pokolenia muszą współpracować zarówno w przestrzeni zawodowej, jak i społecznej, kluczowe staje się zrozumienie i przekraczanie barier międzypokoleniowych. Współpraca międzypokoleniowa, choć potencjalnie korzystna, napotyka na wiele wyzwań związanych z różnicami w komunikacji, technologii i percepcji świata, które mogą prowadzić do nieporozumień i konfliktów. Niniejsze badanie miało na celu zidentyfikowanie tych barier i zaproponowanie rozwiązań służących poprawie efektywności współpracy międzypokoleniowej.

Identyfikacja barier

1. Bariery komunikacyjne

Seniorzy dostrzegają znaczące różnice w sposobach komunikacji, które mogą utrudniać wzajemne zrozumienie. Jeden z respondentów opisuje obserwacje dotyczące młodszych osób:

- *Siedzą we czworo i każdy jest zajęty telefonem, tak teraz wygląda komunikacja, młodzi nie rozmawiają. Gdy coś od siebie chcą, to piszą na tych portalach społecznościowych, bo wolą to niż do siebie mówić.*

Kolejny senior wskazuje na problem zrozumienia skrótów myślowych i mowy potocznej, które są powszechne wśród młodzieży:

- *Czasami dzieciom brakuje słów, żeby wyrazić swoją myśl czy opinię. Te skróty myślowe typu 'nara' one są bardzo złe i dodatkowo stwarzają bariery komunikacyjne między dorosłymi.*

2. Bariery technologiczne

Seniorzy zgłaszają trudności w adaptacji do szybko zmieniających się technologii, co może osłabiać ich zdolność do efektywnej współpracy z młodszymi pokoleniami. Jeden z respondentów relacjonuje swoje doświadczenia z nowymi narzędziami:

- *Kiedy wchodziły do szkoły tablice interaktywne, mimo uczestniczenia w kursie nic nie wyniosłam i nie umiałam z niej korzystać. Starsze pokolenie uczy się trudniej niż młode.*

3. Stereotypy i uprzedzenia

Istniejące stereotypy i uprzedzenia dotyczące wieku również wpływają na jakość współpracy międzypokoleniowej. Jeden z seniorów wyjaśnia, jak percepcja młodszego pokolenia może wpływać na interakcje:

- *Moje pokolenie wiedziało, co może, a czego nie, może to blokuje młodych, bo oni nie mają tego wpojonego, że to można, a tego nie.*

Inny senior zwraca uwagę na brak zrozumienia ze strony młodszych dla wartości i doświadczeń starszego pokolenia:

- *Dla nich czasami to jest czysta abstrakcja, że coś się od nich chce. Oni tak jakby w swoim świecie żyją i pewnych rzeczy nie znają, bo rodzice im nie przekazali.*

Wnioski i rekomendacje

1. Warsztaty i szkolenia z komunikacji interpersonalnej

Organizacja warsztatów z komunikacji interpersonalnej dla przedstawicieli różnych pokoleń może pomóc zrozumieć i przyswoić różne style komunikacyjne. Takie inicjatywy powinny skupiać się na praktycznych umiejętnościach, takich jak aktywne słuchanie, empatia i jasne formułowanie myśli.

2. Programy edukacyjne z zakresu technologii

Stworzenie dostosowanych do potrzeb seniorów programów edukacyjnych, które pomogą im w nauce obsługi nowoczesnych narzędzi technologicznych, może zwiększyć ich zaangażowanie i samodzielność w pracy z młodszymi kolegami.

3. Kampanie społeczne na rzecz zrozumienia międzypokoleniowego

Promowanie pozytywnego wizerunku współpracy międzypokoleniowej poprzez kampanie społeczne i medialne może pomóc przełamać stereotypy i budować wzajemny szacunek i zrozumienie.

Podsumowanie

Barier we współpracy międzypokoleniowej jest wiele, ale dzięki odpowiednio zaprojektowanym działaniom edukacyjnym i integracyjnym, możliwe jest stworzenie środowiska, w którym różne pokolenia mogą efektywnie współpracować i uczyć się od siebie nawzajem. Kluczem do sukcesu jest wzajemne zrozumienie, szacunek i gotowość do przekraczania własnych ograniczeń.

Rozdział 6

Rozpoznanie konkretnych problemów, które mogą utrudniać komunikację i zrozumienie między różnymi pokoleniami

Komunikacja międzypokoleniowa jest kluczowa dla współpracy i zrozumienia w społeczeństwie, ale często napotyka na szereg przeszkód. Zrozumienie tych barier jest pierwszym krokiem do ich przezwyciężania. Niniejszy rozdział bazuje na

doświadczeniach i obserwacjach seniorów, którzy dzielą się swoimi spostrzeżeniami na temat problemów w komunikacji z młodszymi pokoleniami.

Problemy w komunikacji wskazane przez seniorów

1. Różnice w podejściu do wychowania i zachowania:

Seniorzy zauważają, że młodsze pokolenie ma inne podejście do wychowania i zachowań, co często prowadzi do niezrozumienia ich punktu widzenia:

- *Młode nauczycielki inaczej podchodzą do kwestii wychowawczych, że dzieci są bardziej puszczane na luz. Ich nie interesuje, że ktoś powiedział jakieś wulgarne słowo, ja to reaguję od razu.*

2. Bariery językowe:

Wprowadzenie nowych słów, zwrotów i języków obcych w codziennej komunikacji stanowi barierę dla seniorów:

Wszystkie te skróty myślowe, albo wtrącanie angielskich słów, taki język polski jest piękny, po co dodawać te słowa z innego języka.

3. Technologiczne bariery komunikacyjne:

Przepaść technologiczna między pokoleniami jest znacząca, a niektórzy seniorzy czują się wykluczeni z cyfrowego świata:

- *Mieliśmy projekt w naszym stowarzyszeniu 'obsługa komputera' i były starsze osoby, które nigdy w życiu nie dotknęły komputera.*

Wnioski i rekomendacje:

Analiza doświadczeń i perspektyw seniorów w kontekście współpracy z młodym pokoleniem ujawniła zarówno wyzwania, jak i możliwości, które mogą prowadzić do zacieśnienia relacji międzypokoleniowych. W oparciu o zebrane dane, sformułowano rekomendacje mające na celu poprawę wzajemnego zrozumienia, szacunku oraz integracji między pokoleniami.

Kluczowym elementem budowania harmonijnego społeczeństwa jest edukacja i otwartość na potrzeby obu grup wiekowych. Młodsze pokolenie może zyskać cenne

lekcje od starszych osób, które posiadają bogate doświadczenie życiowe i zawodowe, natomiast seniorzy mogą czerpać korzyści z nowoczesnych technologii i innowacji, które młodzi ludzie naturalnie wprowadzają.

Poniżej przedstawiono konkretne rekomendacje, które mogą pomóc w zbliżeniu pokoleń i ułatwieniu współpracy międzypokoleniowej.

1. Edukacja i warsztaty dla młodszych pokoleń:

Zaproponowanie programów edukacyjnych skierowanych do młodszych osób, które podkreślają znaczenie szacunku do starszych i ich doświadczeń, mogłoby pomóc w zrozumieniu wartości przekazywanych przez seniorów.

2. Szkolenia technologiczne dla seniorów:

Organizacja regularnych szkoleń z obsługi nowoczesnych technologii dla starszych osób mogłaby zmniejszyć lęk przed nowymi narzędziami i ułatwić komunikację z młodszym pokoleniem.

3. Inicjatywy integracyjne:

Promowanie wspólnych aktywności, takich jak warsztaty pieczenia chleba czy plecienia wianków, które łączą różne pokolenia wokół tradycyjnych i nowych umiejętności.

Podsumowanie

Rozpoznanie i zrozumienie barier komunikacyjnych między pokoleniami pozwala na skuteczniejsze ich adresowanie. Integracja działań edukacyjnych, technologicznych i społecznych może znacząco przyczynić się do lepszego zrozumienia i współpracy między starszymi a młodszymi pokoleniami, co jest kluczowe dla budowania zrównoważonego i inkluzywnego społeczeństwa.

Rekomendacje

W obliczu rosnącej różnorodności pokoleniowej i dynamicznych zmian społecznych, kluczowe staje się zrozumienie i wspieranie efektywnej współpracy międzypokoleniowej. Konstruktywna interakcja pomiędzy starszymi a młodszymi członkami społeczeństwa może przyczynić się do wzajemnego rozwoju, redukcji stereotypów i budowania silnych, zintegrowanych wspólnot. Dlatego też, identyfikacja

i implementacja skutecznych strategii, które ułatwią i wzmocnią te relacje, staje się nieodzowna.

Celem niniejszych rekomendacji, opracowanych na podstawie badań socjologicznych, jest przedstawienie praktycznych działań, które mogą być zastosowane w różnych środowiskach - od lokalnych społeczności po organizacje i instytucje edukacyjne. Propozycje te mają na celu nie tylko lepsze zrozumienie między pokoleniami, ale także aktywne wykorzystanie potencjału, jaki niesie za sobą wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy seniorami a młodszymi osobami.

Działania te skupiają się na kilku kluczowych obszarach, takich jak edukacja technologiczna, wspólne inicjatywy kulturalne, a także projekty społeczne i rekreacyjne, które mogą służyć jako mosty łączące różnice pokoleniowe. Każda z poniższych rekomendacji została opracowana z myślą o tworzeniu trwałych, pozytywnych zmian, które przyniosą korzyści zarówno starszym, jak i młodszemu pokoleniom, wspierając ich integrację i wzajemne zrozumienie.

Nazwa	Działanie	Uzasadnienie
Program "Mosty Pokoleń"	Cykliczne warsztaty i spotkania integracyjne skupiające się na wspólnych aktywnościach, jak gotowanie, rękodzieło, technologia.	Umożliwia wymianę doświadczeń i umiejętności między starszymi a młodszymi, budując wzajemny szacunek i zrozumienie. Warsztaty technologiczne pomagają seniorom nadążać za zmieniającym się światem, a młodzi uczą się cierpliwości i empatii.
Projekt "Digitalne Mosty"	Program edukacyjny z zakresu technologii i mediów społecznościowych dla seniorów prowadzony przez młodzież.	Zmniejsza lęk technologiczny wśród seniorów i wykorzystuje entuzjazm młodych ludzi

		do nowych technologii, promując jednocześnie więzi międzypokoleniowe i wspólne uczenie się.
Inicjatywa "Kultura Bez Granic"	Organizacja wspólnych wydarzeń kulturalnych, takich jak festiwale, wystawy i koncerty, gdzie seniorzy i młodzież mogą występować razem.	Poprzez wspólne uczestnictwo w działaniach kulturalnych obie grupy wiekowe mogą lepiej się zrozumieć i docenić, co sprzyja budowaniu społeczności opartej na wzajemnym szacunku.
Program "Opowieści Życia"	Seria spotkań, na których seniorzy dzielą się swoimi historiami życiowymi, a młodzi ludzie mogą zadawać pytania i tworzyć na ich podstawie projekty multimedialne.	Umożliwia przekazywanie cennej wiedzy i doświadczeń między pokoleniami, zachęcając młodsze pokolenie do nauki na przykładach z życia, co może przynieść nowe perspektywy i zrozumienie historii.
Program "Aktywni Razem"	Organizacja wspólnych zajęć sportowych i rekreacyjnych dla młodzieży i seniorów.	Promuje zdrowie fizyczne i psychiczne obu pokoleń, a wspólna aktywność pomaga przełamywać bariery i stereotypy, budując trwałe relacje międzyludzkie.
Warsztaty "Przekaz tradycji"	Organizowanie warsztatów, na których seniorzy uczą młodsze pokolenia tradycyjnych	Program ten pozwala na praktyczną wymianę wiedzy i doświadczeń

	umiejętności (np. rękodzieła, gotowania) oraz gdzie młodzi wprowadzają seniorów w świat nowych technologii.	między pokoleniami, zachowując przy tym tradycyjne umiejętności i równocześnie promując umiejętności nowoczesne, co zwiększa wzajemne zrozumienie i respekt.
Program "Międzypokoleniowi mentorzy"	Wdrożenie programów mentoringowych w miejscach pracy i edukacji, gdzie osoby starsze mogą być mentorami dla młodszych w kontekście doświadczenia zawodowego, a młodzi mogą mentorować starszych w zakresie technologii i innowacji.	Program ten promuje integrację i współpracę międzypokoleniową, wykorzystując jednocześnie specyficzne umiejętności i wiedzę obu grup, co prowadzi do wzajemnych korzyści i lepszego zrozumienia potrzeb rynkowych oraz technologicznych.
Warsztaty: „Empatia w praktyce”	Warsztaty skoncentrowane na rozwijaniu umiejętności empatii i aktywnego słuchania, prowadzone przez specjalistów w zakresie komunikacji.	Zwiększenie empatii i umiejętności komunikacyjnych wśród uczestników może pomóc w lepszym zrozumieniu i rozwiązaniu konfliktów, a także w budowaniu silniejszych więzi międzyludzkich.
Program "Cyfrowi Asystenci"	Młodzi ludzie pełniący rolę cyfrowych asystentów pomagających seniorom w codziennych zadaniach związanych z technologią, takich	Tego typu programy nie tylko uczą seniorów nowych umiejętności, ale również budują relacje

	jak korzystanie z bankowości internetowej, zakupów online, czy mediów społecznościowych.	oparte na zaufaniu i wzajemnej pomocy.
Program "Historia Lokalna"	Projekty dokumentujące historie lokalne, w których seniorzy dzielą się swoimi wspomnieniami i doświadczeniami, a młodzi ludzie zajmują się nagrywaniem i edycją materiałów.	Takie inicjatywy pomagają zachować dziedzictwo kulturowe oraz promują współpracę i wspólne projekty między pokoleniami.
Program "Edukacja Finansowa dla Seniorów"	Warsztaty edukacyjne z zakresu zarządzania finansami osobistymi, inwestycji i planowania budżetu, prowadzone przez młodych specjalistów z branży finansowej.	Edukacja finansowa seniorów może pomóc im lepiej zarządzać swoimi zasobami i planować przyszłość, co przyczynia się do ich niezależności i bezpieczeństwa.
Projekt "Ogrody Międzypokoleniowe"	Tworzenie wspólnych ogrodów, w których seniorzy i młodzież mogą razem pracować, ucząc się od siebie nawzajem o rolnictwie, ekologii i zrównoważonym rozwoju.	Praca w ogrodzie pozwala na budowanie relacji w naturalnym otoczeniu, promuje zdrowy styl życia i uczy współpracy oraz szacunku do przyrody.
Program "Bezpieczna Technologia"	Szkolenia dla seniorów na temat bezpiecznego korzystania z technologii, obejmujące cyberbezpieczeństwo, ochronę danych osobowych i unikanie oszustw internetowych.	Zwiększenie świadomości na temat zagrożeń technologicznych oraz nauka bezpiecznych praktyk korzystania z Internetu może znacząco poprawić komfort i bezpieczeństwo seniorów w cyfrowym świecie.

Powyższe rekomendacje mają na celu wykorzystanie bogactwa wiedzy i doświadczeń posiadanych przez starsze pokolenie, a jednocześnie zwracają uwagę na znaczenie włączania młodych ludzi w procesy decyzyjne i twórcze, które dotyczą ich przyszłości. Wdrażanie tych inicjatyw może znacznie przyczynić się do budowania społeczeństwa opartego na wzajemnym zrozumieniu, poszanowaniu i współpracy międzypokoleniowej. Jest to krok nie tylko w kierunku lepszego zrozumienia między pokoleniami, ale także ku tworzeniu bardziej zintegrowanej i harmonijnej przyszłości dla wszystkich członków społeczności.

Podsumowanie

Podsumowując, niniejszy raport skupia się na zrozumieniu dynamik współpracy międzypokoleniowej, kluczowej dla zrównoważonego rozwoju społecznego i kulturowego. Analiza danych z wywiadów z seniorami pokazuje, że choć istnieją różnice i wyzwania, istnieje również silny potencjał do symbiotycznej wymiany wiedzy i doświadczeń między pokoleniami.

Współpraca międzypokoleniowa nie jest tylko koniecznością, ale i ogromną szansą na wzbogacenie naszego społeczeństwa. Rozumienie i akceptacja potrzeb oraz oczekiwań różnych pokoleń, jak pokazują zebrane dane, może prowadzić do rozwoju innowacyjnych rozwiązań, które odpowiadają na współczesne wyzwania społeczne. Wykorzystanie potencjału młodszych ludzi w zakresie technologii oraz bogactwa doświadczeń starszych osób może znacząco przyczynić się do wzrostu innowacyjności i kreatywności w różnych dziedzinach.

Rekomendacje zawarte w raporcie wskazują na konkretne ścieżki działań, takie jak tworzenie programów edukacyjnych, inicjowanie projektów, które umożliwiają wspólne uczenie się i działanie, oraz promowanie inicjatyw, które integrują różne pokolenia poprzez wspólne cele i zadania. Aby te działania były skuteczne, potrzebna jest współpraca na różnych poziomach — od lokalnych inicjatyw społecznościowych, poprzez polityki publiczne, aż po globalne strategie.